

Domácí násilí na ženách

Michaela Skalická, DiS.

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela SKALICKÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Domácí násilí na ženách**

Zásady pro vypracování:

Zpracování teoretické části práce

Klíčové pojmy práce a jejich rozbor

Stanovení cíle výzkumu, výzkumného problému

Údaje o výzkumném souboru

Volba metod

Provedení výzkumu

Zpracování získaných dat a vyhodnocení výzkumu

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Buskotte A.: Z pekla ven, žena v domácím násilí, Computer Press, Brno 2008

Matoušek O., Kolářková J., Kodymová P.(eds.): Sociální práce v praxi, Portál, Praha 2005

Gjuričová Š., Kocourková J., Koutek J.: Podoby násilí v rodině, Vyšehrad, spol. s r.o., Praha

Kastová V.: Nebudte obětí, žijte svůj vlastní život, Era, Brno 2003

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Včelařová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **18. února 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2009**

Ve Zlíně dne 18. února 2009

L.S.

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně13.5.2008

.....*Michaela Chalčá*.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasažuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Cílem této práce je popsat problematiku domácího násilí na ženách, druhy domácího násilí, možné příčiny, následky a možnosti pomoci.

Klíčová slova:

Agrese, domácí násilí, pachatelé, oběti, děti, následky, pomoc.

ABSTRACT

Abstrakt ve světovém jazyce

The aim of this work is to describe the problem of domestic violence against women, type of domestic violence, possible causes, consequences and opportunities for assistance.

Keywords:

Aggression, domestic violence, offenders, victims, children, consequences, help.

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Haně Včelařové za cenné rady a připomínky k mé práci.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 AGRESE	12
1.1 KDE SE BERE AGRESE	12
1.2 SPOUŠTĚČE AGRESE.....	12
2 DOMÁCÍ NÁSILÍ	13
2.1 HISTORICKÝ KONTEXT DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	13
2.2 POJEM DOMÁCÍ NÁSILÍ.....	14
2.3 DOMÁCÍ NÁSILÍ V TEORII	14
2.4 HLAVNÍ ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ:	15
2.5 DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	16
2.5.1 Slovní týrání	16
2.5.2 Fyzické násilí.....	17
2.5.3 Sexuální násilí	17
2.5.4 Ekonomické násilí.....	17
2.5.5 Zastrahování	17
2.6 VÝSTRAŽNÉ SIGNÁLY	18
2.7 FÁZE NÁSILÍ.....	19
2.8 PACHATELÉ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	21
2.9 DĚTI JAKO SVĚDCI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	21
2.10 NÁSLEDKY NÁSILÍ	24
3 PRÁVNÍ OCHRANA PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM	25
3.1 PSYCHOLOGICKÉ DŮSLEDKY VSTUPU POLICIE DO DĚJE	27
4 JAK ZAČÍT ŽIVOT BEZ NÁSILÍ	28
4.1 BEZPEČNOSTNÍ PLÁN	28
4.1.1 Zajištění bezpečí doma.....	28
4.1.2 Bezpečnostní plán po odchodu.....	29
4.1.3 Zajištění bezpečí na pracovišti	29
4.1.4 Zajištění bezpečí pro děti	30
5 POMÁHAJÍCÍ ORGANIZACE	31
5.1 INTERVENČNÍ CENTRA	31
5.2 AZYLOVÉ DOMY	31
5.3 PORADENSKÉ KANCELÁŘE A LINKY DŮVĚRY	32
6 SPOLEČNOST A DOMÁCÍ NÁSILÍ	33
6.1 OBECNĚ ROZŠÍŘENÉ OMYLY	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	35

7	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	36
7.1	CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	36
7.1.1	Cíle	36
7.1.2	Hypotézy	36
7.2	METODIKA VÝZKUMU.....	36
8	VYHODNOCENÍ A PREZENTACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	38
8.1	SHRnutí VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	56
	ZÁVĚR	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	60
	SEZNAM OBRÁZKŮ	61
	SEZNAM TABULEK	63
	SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

Téma domácí násilí na ženách jsem si vybrala z několika důvodů. Tím největším je moje vlastní zkušenost s tímto druhem násilí, dalším důvodem je skutečnost, že jde podle mého názoru o velice závažný problém, kterému je zapotřebí věnovat velkou pozornost.

V teoretické části jsem se zaměřila na to, jak domácí násilí v rodinách probíhá, jaký má dopad nejen na ženy-oběti domácího násilí samotné, ale i na děti, které jsou v některých případech těmto útokům přítomni. V další části se věnuji možným následkům domácího násilí a možnostem pomoci. V neposlední řadě pak věnuji pozornost tomu, jak je domácí násilí vnímáno českou společností.

V praktické části jsem pomocí dotazníkového šetření zkoumala jednotlivé případy domácího násilí, zaměřila se na to, jak konkrétní případy domácího násilí probíhají, který druh násilí se projevuje nejčastěji a jak často jsou těmto útokům přítomny děti. Dále po jak dlouhé době se oběti většinou rozhodnou vyhledat pomoc a kde ji hledají, jaký mají v současné době k agresorovi vztah a zda nemají obavy z navazování nových partnerských vztahů.

Cílem této práce bylo upozornit na závažnost problematiky domácího násilí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 AGRESE

Agrese patří do přirozeného repertoáru lidského chování, které zahrnuje širokou škálu rozmanitých jevů. Člověk může agresivně myslet, komunikovat, fantazírovat, snít a také samozřejmě agresivně jednat. V psychologii je pojem agrese používán pro souhrnné označení rozličných forem chování, při čemž se všeobecně přijímá rozlišení mezi agresí a agresivitou. Agrese je označována jako vlastní pozorovatelné chování, agresivitou se rozumí určitá vnitřní pohotovost k agresivnímu jednání. Jde tedy o dispozice nebo osobnostní vlastnost, která je zpravidla chápána jako relativně trvalá a hůře měnitelná charakteristika osobnosti. (Čírtková, 2006)

1.1 Kde se bere agrese

Podle Buskotte (2008) platí obecné pravidlo, kdo byl jako dítě bit, bude s největší pravděpodobností bít také své děti. Není to ovšem zcela bezpodmínečné, zda se bude dítě vyvíjet stejným směrem závisí na mnoha dalších faktorech a vlastních zkušenostech dítěte. V případech, kdy je dítě svědkem útoků otce na matku, může to ovlivnit jeho postoj nejen k násilí samotnému, ale i jeho způsob řešení konfliktů. Je rovněž pravděpodobné, že si dítě vštípí špatný model postavení muže a ženy ve vztahu i obraz vztahu jako takového. Dítě si všímá, že na světě existuje právo silnějšího a že násilí zabírá. Naučí se vnímat násilí jako něco běžného, normálního, čím se dají jednoduše řešit veškeré konflikty a problémy. Děti s podobnými zkušenostmi se mohou začít cítit ohroženy, je u nich větší pravděpodobnost snadněji se dostat do konfliktních situací, které řeší právě naučenou agresí. (Buskotte, 2008)

1.2 Spouštěče agrese

Konkrétní startéry agrese mohou být různé, často to bývá domnělá nebo skutečná nevěra partnera, finanční potíže v kombinaci se zakoupením věci, která se druhému jeví jako zbytečná, nepotřebná, dále nedostatečná spořivost, rozdílné představy o vedení domácího rozpočtu, o výchově dětí atd. Velkou roli v rodinné rozepři sehrává alkohol, který odbrzdí a uvolňuje afektivní potenciál, který má jinak osoba pod kontrolou. (Čírtková, 2006)

2 DOMÁCÍ NÁSILÍ

2.1 Historický kontext domácího násilí

O problematice domácího násilí se v dřívějších dobách ve společnosti příliš nemluvalo, domácí násilí patřilo téměř k tabuizovaným tématům. Tento přístup vycházel ze svrchované pozice otce vůči dětem a ženám v rodině. Trestání „neposlušných“ žen bylo po staletí tolerováno, stejně jako bylo a doposud do jisté míry je tolerováno trestání neposlušných dětí při výchově. Poslušnost ženy muži byla formulována biblí v Novém zákoně. Ve středověku bylo postavení ženy ve společnosti vůči muži vtěleno do církevního a občanského práva, manžel přebíral sňatkem ženu od jejího otce a to včetně práva působit na její další výchovu i za pomoci fyzických trestů. V novověku již vztahy mužů a žen získávaly výrazněji partnerský charakter, rozdíl autority a moci mužů a žen již nebyl tak výrazně právně určován, právo otce a manžela řídit život členů domácnosti bylo díky emancipačnímu vývoji postupně oslabováno. Partnerské násilí bylo kromě extrémních případů považováno za soukromou věc. (Gjuričová, 2005)

V 70. letech vzniká v USA hnutí týraných žen, které problém násilí v partnerských vztazích otevírá a poukazuje na něj jako na vážný společenský problém. Cílem tohoto hnutí bylo prosadit názor, že domácí násilí není záležitostí privátní, ale kriminální, proto by mělo být stíháno stejně jako násilí vůči cizím osobám a zároveň by měly být stíhány všechny jeho formy. Hnutí docílilo zásadní změny v postojích k domácímu násilí, tento druh násilí přestal být tolerován a začal být považován za kriminální chování. V této době se společnost zabývala pouze pachatelem, oběť však stále zůstávala bez pomoci.

V polovině 80. let minulého století byla v USA vyslovena nová myšlenka a to že domácí násilí vyžaduje specifické přístupy na rozdíl od loupeží, vražd apod. Znamená to tedy, že nejde jen o problém represivních orgánů, je zapotřebí propojit trestní systém se systémem sociálně-právním a stejně tak se službami z oblasti duševního zdraví.

Co se týká současnosti, v ČR řeší problematiku domácího násilí intervenční centra, azylové domy, Bílý kruh bezpečí od roku 2001 provozuje DONA linku, která nepřetržitě poskytuje rady a informace obětem domácího násilí, dále členům jim blízkým a odborníkům, kteří se při výkonu svého povolání s domácím násilím setkávají. (Matoušek, 2005)

2.2 Pojem domácí násilí

V případech domácího násilí jde o opakované stupňující se násilí fyzické, psychické či sexuální povahy mezi manželi nebo partnery. V širším významu lze domácí násilí pojmut jako rodinné násilí, které může mít v rodině konkrétní podoby, od týrání a zanedbávání dětí přes trýznění seniorů až po psychické a fyzické násilí mezi mužem a ženou. Za domácí násilí se nepovažuje spor, jednorázový incident, vzájemné potyčky mezi partnery.

Násilí má vedle kriminální stránky také stránku psychickou, kdy se tedy vedle vztahů plných fyzických potyček ještě častěji objevují vztahy, kde jsou na denním pořádku slovní urážky, ponižování, vydírání, kontrola a vyhrožování. To vše bývá spojeno s určitou hrou o postavení, moc, hlavní slovo, případně je to doprovázeno přiděly financí, nebo kontrolou výdajů. Toto psychické násilí je samozřejmě mnohem hůře prokazatelné oproti fyzickému násilí. (Buskotte, 2008)

2.3 Domácí násilí v teorii

První pokusy vysvětlit příčiny domácího násilí byly založeny na jednofaktorových teoriích, které se většinou opíraly o analýzu výjimečných a ojedinělých případů. Tyto teorie dnes mohou posloužit jako inspirace pro řešení skutečně extrémních, vyhraněných podob domácího násilí. Teorie lze rozdělit do tří skupin:

1. psychologické teorie domácího násilí
2. sociologické teorie domácího násilí
3. biologicko-genetické teorie domácího násilí

Některé *psychologické teorie* se zaměřují na psychiku agresora, opírají se o klinicky zaměřené zkoumání typických rysů osobnosti agresora. Předpokládají, že příčiny týrání partnerky jsou psychologického původu, jedná se tedy o povahové zvláštnosti pachatele. V další fázi se psychologický přístup zaměřil i na oběti, ke kterým přistoupil se stejnými koncepčními úvahami jako k pachatelům. Cílem byla identifikace povahových zvláštností typické oběti domácího násilí. Viktimogenním znakem bylo shledáno snížené sebevědomí, ovšem lze jen těžko rozeznat, zda tento znak není spíše výsledkem než příčinou domácího násilí.

Biologické teorie byly schopny vysvětlit pouze obecné predispozice k agresivnímu chování, proto velmi brzy zanikly. (Čírtková, 2004)

Sociologické teorie domácího násilí se prosadily až poměrně dosti pozdě. Jejich největší přínos spočívá v tom, že skončily s psychiatrizací problematiky domácího násilí, přestaly na pachatele i oběti nahlížet jako na psychicky narušené jedince. Tato teorie vnímá domácí násilí jako produkt typicky mužské společnosti, kde jde o uplatňování moci a kontroly v duchu psaných i nepsaných norem a stereotypů společnosti. Agresivní muži uplatňují násilí jako prostředek udržující, případně obnovující jejich moc nad ženou, a proto také věří, že budou společností tolerováni. (Čírtková, 2004)

2.4 Hlavní znaky domácího násilí:

- **Soukromí, jako místo, kde k partnerskému/domácímu násilí dochází.**

K násilí dochází uvnitř osobního vztahu mezi mužem a ženou, který může mít podobu manželství či partnerství. Agresor na svoji oběť útočí na soukromé půdě – nejčastěji ve společném bytě, případně jinde v ústraní, kam nedosahuje veřejná kontrola. Oběť je v průběhu fyzického, psychického či sexuálního a jiného napadání vždy izolována od možností jakékoli pomoci.

- **Opakování a postupný nárůst intenzity násilných útoků.**

Domácímu násilí často předchází snaha izolovat partnera od ostatního sociálního okolí a omezování nebo dokonce zakazování běžných kontaktů s rodinou, přáteli, známými... Násilí začíná drobnějšími výpady, intenzita útoků na partnerku se postupně stupňuje, intervaly klidu se zkracují. Zasažená oběť je často zaskočená, má tendenci partnerovy útoky omlouvat.

- **Specifičnost příčin a kořenů domácího násilí.**

Téměř všechny teorie zdůrazňují, že tento druh násilí mezi mužem a ženou má zásadně jiné pohnutky a posilovače než běžné kriminální násilí. Sám agresor se nepokládá za kriminálníka, nemá pocit, že by páchal nějaké nepravosti. (Čírtková, 2004)

Podle zákona na ochranu proti domácímu násilí je za násilí považováno veškeré fyzické ublížení, ublížení na zdraví, omezování osobní svobody druhé osoby, dále také vyhrožování, sledování, vydírání a všechny druhy psychického obtěžování. (Buskotte, 2008))

Faktory podmiňující vznik domácího násilí (Gjuričová a spol., 2005)

- nerovnost pohlaví
- chudoba
- odluka
- kriminální kariéra
- etnické otázky
- nezaměstnanost
- drogy, alkohol
- základní vzdělání
- pokud jeden z partnerů vyrůstal v násilných vztazích
- předchozí útok, případně recidivující násilí v současném vztahu

Mezi další příčiny může také patřit psychopatologie osobnosti (porucha osobnosti, duševní onemocnění agresora apod.), rozdílná životní úroveň, společensky tolerantní postoj vůči domácímu násilí... (Gjuričová a spol., 2005)

2.5 Druhy domácího násilí

2.5.1 Slovní týrání

- Veškeré domácí násilí začíná slovními útoky, které i když nepřejdou do fyzického násilí, jsou již týráním. Ten, kdo se dopouští slovního týrání, nebývá hrubý stále, hrubost se projevuje v okamžicích, kdy je podrážděný, nebo se rozzlobí. Partnerka se potom stává obětí, tedy tím, na kom je tato zlost vybita apod. Také v případech, kdy se násilník setkává s odlišným názorem, přestává být schopen/ochoten se o problému bavit. Místo toho zpravidla používá slovní útoky a ponižování, s jejichž pomocí dosáhne dominance a kontroly.

Tento druh násilí začíná maličkostmi (např. drobné shazování, urážky, s postupem času převažují výslovnější kritiky a výhrůžky), postupně může dojít až k násilí fyzickému, může způsobit stejné utrpení a vzpamatovat se z něj může trvat stejně dlouho. (Marrewa, 2002)

2.5.2 Fyzické násilí

Za fyzické násilí se považuje chování, které oběti fyzicky ubližuje. Jde o široké spektrum různých a různě nebezpečných forem napadení a zneužívání. Začíná to u „nevinného“ pohlavku, pokračuje uhozením, postrkováním, škracením, napadením s různými předměty nebo zbraněmi, v nejhorších případech může tento druh násilí skončit pokusem o vraždu, případně dokonce zavražděním.

2.5.3 Sexuální násilí

K tomuto násilí dochází v případech, kdy je žena k sexuálnímu styku nucena, sex ze strany partnera je tedy násilný a vynucený. Sexuální násilí má mnoho podob, může přijít jako naléhání k některým sexuálním praktikám, které jsou ženě nepříjemné, nebo je při souloži nucena sledovat pornofilmy, je sexuálně obtěžována apod. Tento druh násilí je spojen s přesvědčením mnoha mužů, že na sex se svou partnerkou mají výhradní právo a to kdykoli, bez ohledu na její názor.

2.5.4 Ekonomické násilí

Ekonomické násilí je charakteristické tím, že žena musí o peníze prosit, dostává finanční přiděly, je jí bráněno obstarat si vlastní příjem, případně jí není dovoleno o svých penězích svobodně rozhodovat. O ekonomickém násilí se tedy mluví v případě, kdy je ženě zakazováno pracovat, nebo když je naopak k některé práci nucena a o jejím výdělku pak rozhoduje sám partner. (Buskotte, 2008)

2.5.5 Zastrásování

V tomto případě agresor vyvolává v oběti strach výhrůžnými pohledy, gesty, pohyby, zvýšením hlasu, rozbíjením předmětů, ničením majetku, vyhrožováním zbraní, týráním zvířat atd., čímž násilník připomíná svou moc.

Zastrašující chování, které je občas posíleno fyzickým napadením, se stává součástí každodenní reality oběti. (Marvánová-Vargová, 2008)

Většina agresorů se záměrně snaží svou partnerku odříznout od společnosti, ze zaměstnání, od rodiny, přátel, od pramenů názorů a svobodného myšlení. Agresor partnerku neustále hlídá. Kontroluje, co dělá, s kým udržuje korespondenci, telefonáty, s kým se stýká, kam jde, omezuje její svobodu. Brání jí v jakýchkoli aktivitách mimo domov, což zdůvodňuje svou nesmírnou láskou k ní a dětem. Izolací si násilník zajišťuje závislost partnerky na sobě, zvyšuje se tím jeho moc nad určování jejího světa. (Marvánová-Vargová, 2008)

2.6 Výstražné signály

Oběť domácího násilí nemusí na počátku vztahu poznat, že má její partner sklony k násilí. Partner může být po určitou dobu milý, pozorný, trpělivý, až teprve v různých zátěžových situacích může své chování změnit – začne jednat a reagovat odlišně. Jde o situace jako např. narození dítěte, nemoc, ztráta zaměstnání, nedostatek finančních prostředků apod. V době, kdy se toto agresivní chování projeví, mívá oběť často pocit, že nemá dostatek sil k tomu, aby soužití s násilným partnerem ukončila. (Matoušek, 2005)

Násilí není hned od počátku doprovázeno křikem a nemusí vždy dojít až na „krev“. Rané stádium je spojeno s duševním vydíráním, nepříjemnými a urážlivými poznámkami, příp. mocenským chováním. Postižené osoby jsou z tohoto chování mnohdy velmi zmatené, zpočátku vůbec nevědí, co se děje a co si mají myslet. (Buskotte, 2008)

Mezi varovné signály podle Marrewy (2002) patří např:

- Partner již v minulosti týral některou ze svých bývalých partnerek a to jakýmkoliv způsobem.
- Partner své partnerce vyhrožuje.
- Partner své partnerce již ublížil, např. do ní strčil, uhodil ji, omezoval v pohybu apod.
- Partner svou partnerku ovládá – všechny druhy týrání pochází z touhy mít druhou osobu pod kontrolou, ovládat ji.
- Obecně negativní postoj vůči ženám, nadměrná spotřeba alkoholu, drog.
- V anamnéze partnera je psychické /fyzické týrání v jeho dětství ze strany rodiče.

2.7 Fáze násilí

1. Stupňování napětí – v této první fázi žena pociťuje, že ve vztahu vládne velmi napjatá a negativní atmosféra, partneři se stále hádají, muž se cítí být ženou provokován a začne být verbálně agresivní. To způsobuje to, že se žena snaží být do budoucna opatrnější a někdy se svému muži jednoduše vyhýbá, jen aby zamezila dalším zbytečným konfliktům a hádkám. Často si nepřeje, aby se o jejich problému dozvěděli sousedé a známí, proto se snaží být k partnerovi ještě milejší, starostlivější, hodnější, jen aby udržela celou situaci v klidu. Jinak se samozřejmě chovají ženy, které se s násilným chováním již dříve setkaly. Tyto ženy vědí, že se násilné chování ze strany partnera bude opakovat bez ohledu na jejich snažení.

2. Exploze – fáze stupňování napětí může trvat poměrně dlouhou dobu, vždy však vyvrcholí tím, že muž nechá své agresivní volný průběh. Ženě se většinou nepodaří odhadnout, kdy se to stane a jak dlouho to bude trvat. Reakce na násilné chování je závislá na typu povahy oběti, někdo utrpí emocionální kolaps v trvání několika hodin až dnů, je velmi deprimovaný, nešťastný, zoufalý a stávající situaci hodnotí jako bezvýchodnou a beznadějnou. Žena se pak cítí velmi slabá, neschopná protireakce. Některé z obětí nebezpečné území opouštějí a hledají úkryt u rodiny, přátel, některé jsou natolik odvážné, že ihned volají policii. Jiné ženy mužům rány jednoduše oplácí, některé dávají partnerovi stále nové a nové šance.

3. Líbánky – po předcházející fázi přichází fáze líbánek, kdy se muž začne omlouvat, nosit partnerce dárky a zahrnovat ji přehnanou něhou. Tato fáze může působit na oba partnery jako velmi nadějná až romantická. Mnoho mužů má ze svého chování skutečné výčitky svědomí, dávají najevo svoji lítost a snaží se partnerce dokázat, že se z této situace poučili. V žádném případě nechtějí partnerku opustit, natož aby ona opustila je, proto se po každém násilnickém výstupu snaží udělat cokoli, aby jim bylo odpuštěno. Partner někdy dokonce začne pomáhat s domácností, starat se o děti a chovat se jako „dokonalý manžel“. Pro ženu tato fáze znamená velké odlehčení a uklidnění, neboť bezprostředně po útoku je téměř každá oběť napadení pevně rozhodnuta partnera opustit. Pokud k takovému rozhodnutí dospěje, stává to většinou právě v těchto momentech. Pokud ne, přesvědčení o rozchodu/rozvodu bývá oslabeno mužovými omluvami, u ženy roste jakási pseudonaděje v lepší zítřky. Některé ženy se dokonce mylně domnívají, že bez nich jejich muž nemůže žít. Často se také

stává, že žena hledá radu u svých, případně jeho rodičů, kteří ji samozřejmě přesvědčují, že bude všechno v pořádku a že se časem vše spraví. (Buskotte, 2008)

Dříve nebo později přijde bohužel hluboké zklamání, neboť ve většině případů přijde další fáze cyklu a vše se opakuje.

Je důležité také říci, že někteří muži svou partnerku zbíjí jen tak, z ničeho nic, žádná z předchozích fází tomu nepředchází.(Conway, 2007)

Důvody, pro které oběti domácího násilí zůstávají s agresorem:

1. Ekonomická závislost – oběť v některých případech nemá vlastní příjem, bydlení, nemá kam s dětmi jít apod.
2. Strach z budoucnosti – oběť má strach z toho, co nastane, pokud odejde od partnera, co bude s dětmi, zda to všechno sama zvládne, jak bude partner na její odchod reagovat, co na to řekne okolí apod.
3. Vědomí nedostatečné legislativy a systému pomoci.
4. Tradiční (již zažitý) obraz o roli ženy – přesvědčení, že žena nese vinu za nefunkčnost rodiny, má potlačovat vlastní potřeby ve prospěch rodiny atd. (Matoušek 2005)

Mnoho žen se za násilné chování svého manžela či partnera stydí a je jim proto nepříjemné se o tom na veřejnosti bavit. Některé ženy tuto skutečnost tají např. kvůli obavám „z řečí a pomluv“, nebo nechtějí svého partnera/manžela před přáteli či sousedy ztrapňovat. Některé dokonce stále doufají, že jde pouze o dočasnou fázi. Často se také stává, že se oběti bojí, že jim stejně nikdo neuvěří, nepomůže, případně jim partnerova neustálá kontrola neumožňuje se s kýmkoliv o situaci pobavit.

To vše samozřejmě celou situaci velice komplikuje, neboť násilník má v případě utajení volnou ruku, může beze strachu ve svém chování pokračovat a jeho oběť se stále více izoluje. (Buskotte, 2008)

2.8 Pachatelé domácího násilí

Pachatelé domácího násilí pocházejí z různých socioekonomických i vzdělanostních vrstev, neexistuje tedy typický násilník, stejně jako neexistuje ani typická oběť. Řada těchto agresorů vykazuje podobné rysy, jako např. nedostatek empatie, ve společnosti obvykle vystupují jako sympatičtí, příjemní a velmi komunikativní lidé, vůči své partnerce jsou však násilní a bezohlední. Mnozí agresori mají velmi zkreslené představy o partnerském vztahu, o rozdělení mužských a ženských rolí, většina z nich byli v dětství týráni, byli svědky násilí vůči matce, případně zažili citovou deprivaci.

Je velice pravděpodobné, že v těchto rodinách byl nedostatek úcty k ženám a dětem obecně. Během socializace se naučili, že za určitých okolností je užití násilí potřebné a správné.

Mnoho mužů je přesvědčeno, že jsou samozřejmou hlavou rodiny, automaticky tak dělají rozhodnutí i za ostatní rodinné příslušníky. Domnívají se, že je jejich povinností dohlížet na ženu a děti, kteří tu jsou od toho, aby mu vyhověly, poslouchaly ho a v podstatě byly jeho otroky. Pokud mají tito muži pocit, že je jejich autorita ohrožena, ihned důrazně připomenou svou moc některým ze způsobů abuzivního chování.

Pachatel domácího násilí často popírá, že by k nějakému násilí došlo, případně jeho míru alespoň značně zlehčuje, nepřijímá zodpovědnost za své agresivní chování, ale obviňuje z toho partnerku.

V ČR došli odborníci v roce 2005 k závěru, že pachatele závažného partnerského násilí lze častěji popsat jako anomální psychopatickou osobnost s rysy impulzivity, poruchami sebe-regulace, sebenejistoty, s nedostatečným smyslem pro realitu, celkem dobrou sociální kompetencí, s rysy labilní až impulsivní efektivity, která není dostatečně zvládnána rozumem a samozřejmě sníženou odolností vůči zátěži. Pokud se sám agresor nechce změnit, nepomůže žádná terapie ani techniky. Nejdůležitější je, aby si on sám přiznal své abuzivní chování, přijal za ně odpovědnost a začal na sobě pracovat. Jde o dlouhodobý proces, který pro pachatele není vůbec jednoduchý...(Buskotte, 2008)

2.9 Děti jako svědci domácího násilí

Mnoho lidí se mylně domnívá, že si děti nikdy nevšimnou, že doma mezi jejich rodiči vládne brutální násilí. Děti si zpravidla vždy povšimnou podivného chování mezi rodiči, později tedy i toho, jak otec matku postrkuje, křičí na ni, nebo ji i před nimi bije. Přestože

nejsou přímo u konfliktu, mohou si povšimnout podezřelého nepořádku v bytě, matčiných zranění, nebo jsou konfrontovány s velmi negativní náladou mezi rodiči. Následkem toho děti velice často pocítují strach, pocit bezmoci a nebezpečí. Čím mladší jsou, tím jsou tyto pocity silnější a intenzivnější. Agresivní chování, napjatá atmosféra a fyzické útoky na matku dětem odebírají pocit emocionální jistoty a vnitřního bezpečí. Děti si na situaci tohoto typu nikdy nezvyknou, špatné rodinné podmínky mají na dítě velký vliv. Jak velký tento dopad bude, závisí např. na věku dítěte, na jeho charakteru, na vztahu k rodičům, temperamentu a hlavně také s jakým druhem domácího násilí se potýkají. (Buskotte 2008)

Některé děti reagují zamlklostí, mohou působit dezorientovaně a zmateně, jiné křičí, pláčují, často jsou velice neklidné. Jiné děti se snaží této nepříjemné situaci vyhnout tím, že se někde schovají, nebo se naopak pokouší maminku chránit. Pokud děti mají s násilím mezi rodiči dlouhodobější zkušenosti, mohou se k celé situaci stavět lhostejně, neproběhne u nich žádná viditelná emocionální reakce. Jde o obrannou strategii, kdy se děti snaží své pocity potlačovat, ale v důsledku těchto zkušeností v nich narůstá tenze, která je pak ventilována při jiné situaci. Děti jsou často po dlouhé časové období velmi deprimované, ustrašené, duchem nepřítomné, některé z nich se chovají obzvláště agresivně.

Co se týká citové stránky těchto dětí, jsou často až přehnaně přecitlivělé, potřebují fyzickou a citovou náklonnost a pozornost ve zvýšené míře. Některé děti odmítají a brání se veškerým citovým záležitostem, které mu rodiče nabízejí. Děti se s problémem domácího násilí musí vyrovnat nejen emocionálně, ale také mentálně.

Děti se snaží celou věc pochopit, porozumět jí a to bez ohledu na věk dítěte. Mnoho dětí bohužel dojde k názoru, že jsou to ony, kdo způsobil a zapříčinil agresivní chování svého otce, proto jsou za všechny následky zodpovědné. Mají neopodstatněné a velice silné pocity viny, domnívají se, že agresivní explozi otce vyvolalo jejich chování, špatné známky ve škole, nenapsané úkoly, nesplněné povinnosti, neuklizené hračky apod. U malých dětí je tento pocit viny ještě větší, neboť mají ještě egocentrický pohled na svět a vztahují veškeré chování a jednání svých rodičů na sebe. Tento pocit viny je pro malé děti velmi ničivý a depresivní, děti si vyčítají, že nebyly schopny zabránit otcovu rozčilení a ochránit tak svou matku. Tyto děti nemají prostor pro jakékoli pozitivní myšlenky a zážitky, obzvláště pro dívky je typické, že si tyto pocity viny kompenzují tím způsobem, že se snaží převzít zodpovědnost za organizaci záležitostí v rodině, za celou domácnost i za výchovu svých mladších sourozenců.

Pokud jde o otce – agresora, mohou z něho děti mít smíšený pocit. Na jedné straně z něho mají strach a respekt, na straně druhé ho za jeho chování odsuzují. Děti se otce sice bojí a za jeho chování ho nenávidí, zároveň ale touží po jeho pozornosti, zájmu, lásce, času, náklonnosti a také věří, že otec své agresivní chování změní a všechno bude opět v nejlepším pořádku.

Celá situace je o to komplikovanější, když děti vidí, že se o násilí nikde nemluví – ani doma, ani ve společnosti, vnímají jak se matka pečlivě snaží násilné chování otce utajit. Děti pak nabudou přesvědčení, že násilí je naprosté tabu, o kterém se nesmí mluvit a podle toho se také řídí. (Buskotte, 2008)

Domácí násilí postihuje děti dvojím způsobem (Čírtková, 2004):

1. Přímá viktimizace – v případech, kdy rodinný agresor útočí nejen na partnera, ale i na dítě (často se stává, že dítě se snaží matku bránit a přitom je také zbito).
2. Nepřímá viktimizace – ta byla důvodem pro označení domácího násilí za psychické týrání dítěte, neboť přestože dítě není vlastním terčem násilí, ocitá se v roli svědka.

Co je důležité pro děti, které se potýkají s domácím násilím

Speciální programy pro děti v rodinách s domácím násilím existují pro nepřímé oběti od 5 let. Cílem je pomoci dětem v těchto oblastech:

- odpovědnost za násilí přesunout na konkrétní osobu pachatele
- zbavit se pocitů studu a izolace
- zajistit vlastní bezpečí doma
- zpracovat téma ztráty nebo odchodu od násilnických rodičů
- exprese vlastních pocitů
- řešit konflikty bez násilí
- vypěstovat zdravou sebedůvěru (Čírtková, 2004, str. 250)

Ze všeho nejdůležitější je, aby si děti mohly o svém vnímání situace, o svém strachu a obavách promluvit s matkou. Úkolem matky je dětem vysvětlit, co se přihodilo a jak to bude

dál pokračovat. Důležité je také, aby matka děti oprostila od jejich pocitů viny a vlastního zapříčinění, neboť dítě si nesmí myslet, že je to jeho chyba. (Buskotte 2004)

2.10 Následky násilí

Násilný, agresivní nebo dominantní člověk se na nás může podepsat tak, že na nás zanechá závažné zdravotní následky. To se pak odráží jak v našem osobním a citovém životě, tak i v obecné sociální kompetenci naší osoby.

Násilí své oběti nejdříve naruší sebevědomí, pak docílí toho, že si jedinec sám sebe zcela přestane vážit a čím déle bude tento jedinec v násilném prostředí žít, o to hlouběji se k němu dostanou všechny negativní důsledky. (Buskotte, 2008)

Většina obětí domácího násilí utrpí vážné psychické postižení, jehož následky jsou např. deprese, sklíčenost, poruchy spánku, neustálý pocit strachu, v některých případech dokonce úvahy o sebevraždě, dále zranění fyzické, od modřin, bolestí a pohmožděnin, až po těžké ublížení na zdraví – otevřené rány, zranění hlavy, tržné rány v obličeji, popáleniny, zlomeniny všeho druhu apod. V těchto případech je nutné vyhledat lékařskou pomoc. Některé ženy jsou však proti hospitalizaci, neboť se stydí, případně obávají důsledků. Lékaři se často setkávají s tím, že mnohé ženy se často snaží utajit pravý důvod svých zranění, vymýšlejí si různé historiky o údajné nehodě a to jen aby nemusely přiznat pravdu, udávat agresivního manžela, nebo mluvit o tom co se skutečně stalo.

Oběti tohoto druhu násilí žijí v neustálém psychickém i fyzickém napětí, což může vést k různým psychosomatickým problémům. Jde o stav velice vyčerpávající, je to stres v pravém slova smyslu, u některých obětí se dokonce může vyvinout posttraumatická stresová porucha. (Buskotte, 2008)

3 PRÁVNÍ OCHRANA PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM

Právní ochrana v případě domácího násilí je v ČR upravena zákonem č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím, ve spojení se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tato právní úprava je založena na třech vzájemně provázaných pilířích = policie ČR, intervenční centra a soudy rozhodující ve věcech civilních. Rozhodnutí o vykázání je preventivní opatření, má chránit ohroženou osobu před dalším možným útokem, nejde o trest pro násilnou osobu za nežádoucí projevy jejího chování. (Buskotte, 2008)

Model ochrany

Model je rozdělen na dvě části, které na sebe mohou vzájemně navazovat, ale mohou být realizované i samostatně.

1. Ve správním řízení se uplatňuje rozhodovací pravomoc Policie ČR a dále odborná pomoc ze strany intervenčních center. Policie může na základě vykázání zajistit 10ti denní teritoriální ochranu ohrožené osoby pouze na konkrétním místě (- společné obydlí), na které se zákaz vstupu vztahuje. Během doby vykázání je Policie ČR povinna provést fyzickou kontrolu výkonu rozhodnutí na místě. Tuto 10ti denní lhůtu nelze nijak zkrátit.

2. V soudním řízení může soud rozhodnout o vydání předběžného opatření v podobě vykázání/zákazu vstupu či zákazu kontaktování ohrožené osoby poté, co už bylo ve věci rozhodnuto Policií ČR nebo zcela samostatně. K aktivaci soudní ochrany je potřeba projev vůle ohrožené osoby, nejde tedy o automatické rozhodování z úřední povinnosti. Díky soudnímu rozhodnutí ve formě předběžného opatření je možné zajistit ochranu ohrožené osoby nejen teritoriální, ale i mimo vymezený prostor. To vše na základě zákazu navazování kontaktů s ohroženou osobou.

Tento zákon slouží osobám, které jsou ve svém partnerském či manželském vztahu jakkoliv zneužívány, nebo je jim vyhrožováno a ubližováno. Nezáleží na tom, zda se násilí odehraje za zavřenými dveřmi či kdekoliv jinde, stejně tak není důležité zda se jedná o manžele či pár. (Buskotte, 2008)

Aktuální informace k 1.1.2009

Vykázání z bytu v ČR je nově upraveno s platností od 1.1.2009 v zákonu č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, konkrétně v §§ 44 až 47 „ Oprávnění vykázat z bytu nebo domu i z jeho bezprostředního okolí“.

Mezi hlavní změny od předchozí právní úpravy patří:

- Vykázání je jediná forma rozhodnutí, na rozdíl od dřívějšího zákazu vstupu.
- Policie ČR poskytuje ohrožené osobě současně personální i teritoriální ochranu (dříve byla pouze teritoriální).
- Základní lhůta vykázaní zůstává stejná, tedy 10 dnů.
- V případech ohrožení se vydává potvrzení o vykázaní.
- V případě nesouhlasu s vykázaním jde o námitku, která nemá odkladný účinek, na místě je zapsaná do potvrzení o vykázaní, případně se námitka podává písemně do 3dnů. O námitce rozhoduje krajské ředitelství Policie ČR.
- Pokud jde o oznamovací povinnost Policie ČR, kopie úředního záznamu o vykázaní je doručena intervenčnímu centru, OSPODu (jsou-li přítomny děti), nově i příslušnému civilnímu soudu a to vše do 24 hodin od vstupu do společně obývaného bytu nebo domu.
- Kontrola dodržování povinností vykázané osoby ze strany Policie ČR je prováděna do tří dnů od vykázaní.

(<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pravni-uprava/aktuální-imformace-k-1.-1.-2009/r.160,14.4.2009,14:43>)

Povinnost vykázané osoby:

- zákaz vstupu do vymezeného prostoru
- zákaz navazování styku, případně kontaktu s ohroženou osobou
- odevzdat na místě všechny klíče od společného obydlí, které drží

Právo vykázané osoby

- vzít si věci osobní potřeby, osobní cennosti a doklady před odchodem
- vzít si věci nezbytné pro podnikání nebo výkon povolání, pouze jednou v průběhu desetidenního vykázaní a jen v přítomnosti policisty
- být policistou poučen o právech a povinnostech, o možnostech dalšího ubytování
- sdělit adresu pro doručování
- ověřit vykázaní na lince 158
- vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní

(<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pravni-uprava/aktuální-imformace-k-1.-1.-2009/r.160>, 14.4.2009, 14:43)

3.1 Psychologické důsledky vstupu policie do děje

Podle Čírtkové (2008) je okamžik, kdy policisté vstupují na scénu rodinné rozepře, kritický. Vyznačuje se nevypočitatelností, co se dále bude dít, nepředvídatelností dalšího průběhu. Proto je vhodné, aby policisté postupovali pomalu a obezřetně. Je třeba citlivě registrovat stav na místě, neutrálním způsobem nabídnout pomoc a stylizovat se do role zdvořilého hosta.

Psychologickým důsledkem vstupu policie na scénu rodinného konfliktu je razantní změna skupinové dynamiky. Tyto změny vyplývají z různých pocitů a očekávání zúčastněných aktérů, obecně lze počítat s následujícími pocity a očekáváními:

1. pocit uvolnění a ulehčení (je tady kompetentní pomoc, policie zakročí a urovná konflikt)
2. pocit uklidnění (dostavila se autorita, která má pravomoci a předpoklady pro spravedlivé řešení)
3. pocit osvobození (zuřící agresor bude zklidněn)
4. pocit strachu (jde o obavy z možného trestu, zatčení, postihu)
5. pocit ohrožení (přítomností policie se osoba cítí ohrožena, přeje si, aby policie „zmizela a do ničeho se nepletla“) (Čírtková, 2006, str. 194)

4 JAK ZAČÍT ŽIVOT BEZ NÁSILÍ

V případech domácího násilí se vždy doporučuje vyhledat profesionální pomoc, např. svěřit se praktickému lékaři (moderní a dobře informované ordinace spolupracují s intervenčními centry, zdravotničtí pracovníci bývají proškoleni jak postupovat při kontaktu s domácím násilím). Samotné oběti se mohou obrátit na specializované poradny, kde pracují vyškolení profesionálové. Ti pomáhají ženám podívat se na jejich problém i z té nejobektivnější a nejpřitažlivější stránky, poradí, jak se chovat v případě dalšího napadení, sestaví bezpečnostní plán a mohou si v klidu promyslet další možné kroky. (Buskotte, 2008)

4.1 Bezpečnostní plán

U obětí domácího násilí je důležité vypracovat tzv. bezpečnostní plán, který by měl vždy vycházet z aktuální situace oběti a být pravidelně aktualizován podle změn, ke kterým v průběhu násilného vztahu dochází.

4.1.1 Zajištění bezpečí doma

Pokud oběť stále žije s pachatelem domácího násilí ve společné domácnosti, existuje vysoké riziko opakování násilí. Je důležité se ženou hovořit o tom, jaké možnosti pro zajištění bezpečí nebo minimalizace násilí již v minulosti vyzkoušela, které byly účinné a které naopak ne. Pracovník by se měl snažit ženu podpořit v tom, aby důvěřovala svým pocitům, intuici v případech, kdy se bude cítit ohrožená a aby učinila kroky, které by ji zajistily bezpečí. Ve většině případů předchází samotnému násilí fáze narůstání napětí, zvýšené verbální agrese apod., proto je důležité pracovat s obětí na tom, aby byla schopna tyto varovné signály včas rozpoznat.

Žije-li žena v násilném vztahu, měla by:

- Připravit si bezpečnostní tašku, která obsahuje potřebné věci včetně léků, dokladů, finančních prostředků atd., mít ji připravenou na místě, odkud by ji mohla při náhlém odchodu vzít, případně si ji odnést ke známým či příbuzným, kterým důvěřuje.
- Promyslet si únikovou cestu z bytu.
- Říci o násilí lidem ve svém okolí, v práci, sousedům, rodině...
- Zmapovat si možnosti, kam by v případě potřeby mohla odejít do bezpečí.

- Domluvit si s dětmi/sousedy výstražný signál/slovo.
- Mít u sebe kontakty na krizové linky, azylové domy a specializované poradny pro oběti domácího násilí.(Marvánová – Vargová, 2008, str. 63)

4.1.2 Bezpečnostní plán po odchodu

Oběť domácího násilí by si měla být vědoma toho, že proces odpoutání se od agresora je dlouhodobý, proto se může cítit oslabená, vyčerpaná, může zažívat pocity osamění, případně obavy z toho, že situaci nezvládne. V těchto chvílích jsou ženy obzvláště zranitelné, mohou mít tendenci se k násilnému partnerovi vrátit. Je velice důležité se na tyto situace připravit a probrat vhodné možnosti řešení.

Po odchodu od partnera by žena měla:

- Minimalizovat jakékoli kontakty s pachatelem – ať už osobní, telefonické, písemné.
- Nescházet se s násilníkem sama na osamělých místech.
- Učinit právní kroky, které jí pomohou zvýšit své bezpečí.
- V případě neustálého obtěžování a pronásledování změnit telefonní číslo.
- V případě potřeby se nebát kontaktovat policii, měnit obvyklé trasy atd. (Marvánová-Vargová, 2008)

4.1.3 Zajištění bezpečí na pracovišti

Odchod z násilného vztahu nemusí vždy znamenat zastavení násilí. Agresivní partneři mívají tendenci svou oběť dál kontaktovat, nebo používat vyhrožování a zastrašování ke znovuzískání kontroly. V těchto případech bývá pracoviště jedním z nejčastějších míst, kde k verbálním či fyzickým útokům opakovaně dochází. Pro zajištění potřebného bezpečí je tedy nutné přijmout jistá opatření jak v domácnosti, tak i v zaměstnání.

V těchto případech by žena měla:

- Informovat o své situaci kolegy.
- Měnit cestu z práce.
- Neodcházet z pracoviště sama, požádat někoho o doprovod.

- Požádat kolegy, aby ženu informovali v případě, že pachatele uvidí pohybovat se v blízkosti zaměstnání nebo na pracovišti.

4.1.4 Zajištění bezpečí pro děti

Děti, které jsou v některých případech svědky domácího násilí, bývají také ohroženy a pro zvýšení jejich bezpečí lze učinit několik kroků:

- Písemně informovat vedení školy/školky o tom, které osoby mají oprávnění nezletilé děti vyzvedávat.
- Poučit děti, aby nechodily ze školy samy a v žádném případě neodcházely s cizími lidmi.
- Poučit děti o tom, koho mají informovat v případě, že by se cítily ohrožené. (Marvánová-Vargová, 2008)

5 POMÁHAJÍCÍ ORGANIZACE

5.1 Intervenční centra

Intervenční centra fungují v ČR od 1.1.2007, kdy vešel v platnost nový zákon č. 135/2006 Sb., Zákon na ochranu před domácím násilím. Intervenční centra se zaměřují na problematiku domácího násilí a jejich oběti. Poskytují intenzivní krátkodobou intervenční pomoc osobám v ohrožení a podle potřeby je převádějí do dlouhodobější péče návazných organizací. Jde o bezprostřední a okamžitou pomoc.

V ČR je policie povinna předat hlášení o domácím násilí intervenčnímu centru do 24 hodin od okamžiku vykázaní či zákazu vstupu, souhlas ohrožené osoby zde není nutný. Povinností intervenčního centra je do 48 hodin od předání informace policií kontaktovat ohroženou osobu, poté ženě začne vyhledávat jinou alternativu bydlení, snaží se jí co nejrychleji pomoci a podpořit ji v jejím konání a řešení této traumatické a komplikované situace.

Poradkyně intervenčního centra své klientky informuje o jejich právech, o znění zákona o ochraně ohrožených osob, informuje ji jakým způsobem je možné tento zákon v konkrétních případech aplikovat, o možnostech podání trestního oznámení, zažádání o vykázaní agresora ze společného bytu apod. Dále své klientky seznamuje s jejich možnostmi v oblasti právní, finanční, psychologické, sociální či terapeutické. (Buskotte, 2008)

5.2 Azylové domy

Služeb azylového domu může žena využít např. tehdy, necítí-li se ve svém vlastním domě v bezpečí a nemá nikoho, na koho by se mohla obrátit. Dále pokud z jakéhokoliv důvodu nechce využít pomoci ze strany rodiny, přátel atd., nebo i v případě, kdy už policie agresivního partnera z bytu vykázala, zakázala mu sem přístup na určitou dobu a žena se i přesto stále cítí ve velkém ohrožení.

V tomto zařízení může žena vést samostatný a plnohodnotný život tak, jak byla doposud zvyklá. Má přidělen vlastní pokoj či apartmán, kde má i se svými dětmi naprosté soukromí. Není zde předepsán žádný denní program, za průběh/náplň dní zde s dětmi strávených je zodpovědná pouze matka sama. Všechny ženy v této instituci jsou tedy nezávislé osoby, které si samozřejmě mohou vzájemně pomáhat, podporovat se, jedna druhé naslouchat a

diskutovat (tyto rozhovory o násilí a strachu, o tom co která žena prožila, o naději a budoucnosti mohou těmto ženám velice pomoci).

Pracovnice azylového domu může oběti najít tzv. utajené bydlení, což znamená, že se agresor nedozví na jaké adrese se manželka/partnerka nachází. Pracovnice domu utajeného bydlení si s klientkou nejdříve telefonicky sjedná schůzku na určitém místě, tam ji také vyzvedne a do utajeného bydlení osobně doprovodí.

Cílem azylových domů je nabídnout svým klientům ochranu, jistotu a podporu. (Buskotte, 2008)

5.3 Poradenské kanceláře a linky důvěry

Pokud se žena cítí ohrožena pro násilné chování svého partnera, může se obrátit také na poradenské kanceláře a telefonní linky pro ženy ohrožené domácím násilím. V ČR jsou to např. DONA linka, ROSA. Tato služba je bezplatná, některé z těchto poraden poskytují služby nepřetržitě, jiné mají stanovené „otvírací hodiny“.

Speciálně vyškolené pracovnice se vždy snaží těmto ženám pomoci vyrovnat se s traumatickým zážitkem co nejlépe a nejrychleji, dále jim poskytnou několik rad, jak se v budoucnu lépe chránit, jak se vyhýbat nebezpečným situacím, případně jak jim předcházet. Také obdrží informace o možných zákonných podporách a o krocích, které by žena po napadení měla učinit. Tento druh poradenství může probíhat i anonymně.

Cílem všech pomáhajících organizací tohoto zaměření je, aby si žena-oběť domácího násilí sama uvědomila, co je pro ni nejlepší a podle toho se pak také rozhodla o svých dalších krocích. (Buskotte, 2008)

6 SPOLEČNOST A DOMÁCÍ NÁSILÍ

V ČR není zatím převládající vyhraněný přístup k problematice domácího násilí. Ve společnosti se objevují značně rozporuplné, částečně protichůdné, případně nejisté soudy. Určitá nejistota je pravděpodobně způsobena pochybnostmi, zda násilí mezi partnery není čistě soukromou záležitostí rodiny. Ve společnosti je také silně zakořeněna falešná představa jak o pachatelích, tak i obětech domácího násilí. Lidé se domnívají, že oběťmi se stávají slabé a bojácné ženy, které jsou zcela nesamostatné a na partnerovi závislé, nechají si vše líbit a tím vlastně partnera pobízí k uplatňování násilí. (Čírtková, 2008)

6.1 Obecně rozšířené omyly

1. Agresoři jsou chudí a nevzdělaní lidé.

Domácí násilí samozřejmě nezávisí na socioekonomických faktorech, agresorem může být i bohatý, úspěšný odborník. Násilí se vyskytuje ve všech společenských třídách bez ohledu na finanční situaci, vzdělání, případně společenský status. (Buskotte, 2008)

2. Domácí násilí je věcí soukromou, proto by si to oba aktéři měli vyřešit sami a neobtěžovat s tím někoho jiného.

Mnoho lidí je přesvědčeno, že je vhodnější se do celé této situace vůbec nevměšovat. Tito lidé pak nezakročí ani v případě, kdy je obětí domácího násilí jejich známá, neboť tak chtějí uniknout před odpovědností. Náhledkem toho se pak agresor cítí neohroženě a ohrožená osoba má pocit, že zůstává nepodporována a nepochopena. (Marvánová-Vargová, 2008)

3. Některé ženy si o potrestání jednoduše říkají, příčinou jsou ony samy.

Pachatelé domácího násilí často tvrdí, že je partnerka k násilí vyprovokovala, což legitimizuje násilné chování a násilníka tak zbavuje odpovědnosti za jeho chování. Záminkou k násilí může být cokoli – partnerčin názor, kontaktování rodiny, přátel, chování dětí apod. Týrané ženy mívají tendenci raději vyhovět všem partnerovým požadavkům, neboť se tak snaží eliminovat možnost dalšího možného násilí. Každý by si měl ovšem uvědomit, že žádná záminka by neměla sloužit jako omluva násilí. (Buskotte, 2008)

4. Situace není tak strašná, jinak by žena odešla.

Někteří lidé se mohou pozastavovat nad otázkou, proč týraná žena od svého agresivního partnera neodejde. Je to dáno tím, že intenzita a nebezpečnost násilí se v průběhu času zvyšuje, žena mezitím ztrácí vědomí hranic co je pro ni nebezpečné, ohrožující a začne podceňovat závažnost násilných incidentů. (Marvánová-Vargová, 2008)

5. Je to jen hádka, nejde o násilí.

Je důležité si uvědomit významný rozdíl mezi hádkou a násilím. Hádka je konflikt dvou přibližně stejně silných, vyrovnaných stran. Většinou jde o konflikt zájmů, kdy se obě strany snaží prosadit své stanovisko. V případech, kdy je mezi nimi nerovnost sil a moci (např. využívání fyzické síly, převahy, zastrasování apod.), nejedná se už o hádku, ale násilí. (Marvánová-Vargová, 2008)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Praktická část bakalářské práce se věnuje výzkumnému šetření pomocí dotazníku. Tato výzkumná část je složena z výzkumného cíle, stanovených hypotéz, výzkumného vzorku a výzkumné metody. V další části je následné vyhodnocení a shrnutí výsledků výzkumu.

7.1 Cíle práce a hypotézy

7.1.1 Cíle

Cílem mé práce je popsat problematiku domácího násilí na ženách, jaké jsou jeho druhy, jak násilí probíhá, co může mít za následky nejen pro oběti samotné, ale i pro děti, které jsou často svědky těchto útoků, dále možnosti pomoci.

Cílem praktické části je získat informace od samotných obětí o tom, jak u nich domácí násilí nejčastěji probíhalo, jak a po jaké době se rozhodly danou situaci řešit a jaké následky na nich prožité násilí zanechalo.

7.1.2 Hypotézy

Ve vztahu k cíli své bakalářské práce jsem stanovila následující hypotézy:

1. Oběti DN se nejčastěji setkávají s několika druhy násilí současně.
2. Většina obětí DN nevyužívá pomoci ze strany policie.
3. Většina obětí DN má strach z navazování nových partnerských vztahů.

7.2 Metodika výzkumu

Výzkumný vzorek – oběti domácího násilí (ženy), které jsem kontaktovala prostřednictvím pracovníků organizací zaměřených na tuto problematiku (azylové domy a intervenční centra z celé ČR), kteří vždy posoudily, komu je vhodné dotazník předat a dále oběti domácího násilí z mého blízkého okolí. Jednalo se celkem o 47 respondentek ve věku od 18-57 let.

Výzkumná metoda - pro výzkum jsem zvolila metodu dotazníku, neboť tak jsem mohla oslovit co nejvíce respondentek v poměrně krátkém časovém období.

Pomocí dotazníků se zjišťují fakta na základě otázek a odpovědí, ať už ústních nebo písemných, mezi respondentem a tazatelem. Podstatné je stanovit si cíl, provést adekvátní záznam a spolehlivou interpretaci zjištěných faktů.

Otázky v dotazníku mohou být:

- Uzavřené – respondent odpovídá pouze ano, ne.
- Polozavřené – respondent odpovídá ano, ne a ještě má možnost k odpovědi něco doplnit.
- Otevřené – respondent odpovídá heslovitě či celou větou bez předem stanovených možností odpovědi.

Já jsem ve svém výzkumu použila všechny druhy otázek, které jsem směřovala na násilné chování v rodinách. Zjišťovala jsem, s jakým druhem domácího násilí se respondentky setkaly, jak násilí probíhalo a co považují za příčinu násilného chování ze strany partnera. Dále mne zajímalo, zda byly děti svědky těmto útokům, po jak dlouhé době se rozhodly vyhledat pomoc, kde ji hledaly, zda se někomu svěřily a jaký mají nyní vztah k mužům obecně.

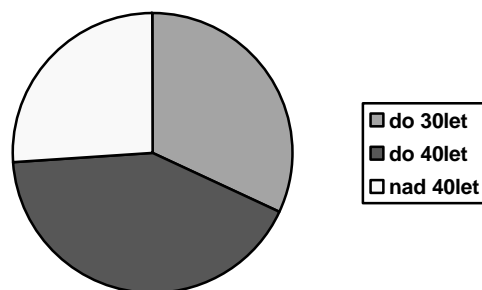
8 VYHODNOCENÍ A PREZENTACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Otázka č. 1: věk

Jak je z grafu zřejmé, největší podíl respondentek tvořily ženy ve věku 30 až 40 let, dále pak ve věku do 30 let a nejmenší podíl tvoří věková skupina nad 40 let.

Tab. 1. Věk respondentek

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 30 let	15	32
Do 40 let	20	42
Nad 40 let	12	26

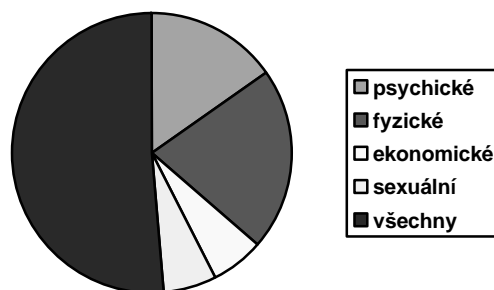
Graf 1. Věk respondentek

Otázka č. 2: S jakým druhem domácího násilí jste se setkala?

Z uvedených odpovědí je zřejmé, že více jak polovina z odpovídajících obětí domácího násilí se setkala se všemi druhy násilí zároveň, druhé nejčastější násilí bylo násilí fyzické, dále pak psychické a v poslední řadě násilí ekonomické a sexuální.

Tab. 2. Druh násilí, se kterým se respondentky setkaly

Druh DN	<i>Absolutní hodnota</i>	<i>Relativní hodnota (%)</i>
Psychické	7	15
Fyzické	10	21
Ekonomické	3	6
Sexuální	3	6
Všechny druhy	24	51

Graf 2. Druh násilí, se kterým se respondentky setkaly

Otázka č. 3: Pokuste se, prosím, stručně popsat, jak násilí probíhalo

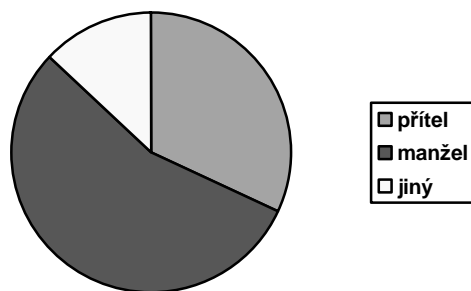
Respondentky popisovaly násilí jako bezdůvodné bití, bití po večerním návratu z restauračního zařízení, citové vydírání, výčitky, fyzické útoky pěstmi, izolace od přátel a společnosti celkově, ponižování, vulgární nadávky, nucený sex, škrčení, vyhrožování, nevěry. Spousta žen uváděla, že to celé začalo „pouze“ občasným udeřením a končilo až např. zlomenými žebry.

Otázka č. 4: V jakém vztahu jste byla s agresorem?

Nejčastějším agresorem v těchto případech byl manžel a to ve více jak polovině případů, o něco méně přítel a v poslední řadě šlo o vztah jiný – otec a druh.

Tab. 3. Vztah s agresorem

Vztah s agresorem	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
Přítel	15	32
Manžel	26	55
Jiný	6	13

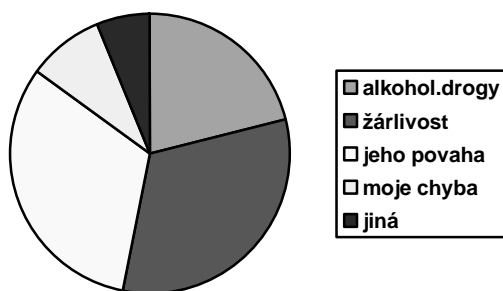
Graf 3. Vztah s agresorem

Otázka č. 5: Jaká byla podle Vás příčina agresivního chování ze strany partnera?

Mezi nejčastější příčiny agresivního chování ze strany partnera/manžela respondentky uváděly žárlivost a agresorovu povahu, dále pak alkohol a drogy. Některé respondentky uvedly jako příčinu vlastní chybu, ovšem v tom smyslu, že dovolily, aby k násilí vůbec došlo a hned při prvním napadení neučinily nějaké kroky.

Tab. 4. Příčina agresivního chování

Příčina agresivního chování	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
alkohol, drogy	10	21
žárlivost	15	32
jeho povaha	15	32
moje chyba	4	9
jiná	3	6

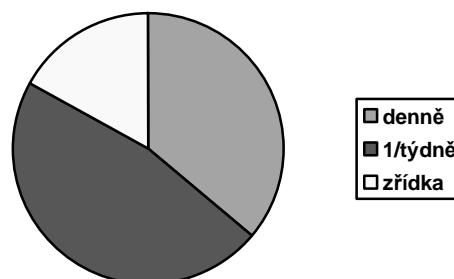
Graf 4. Příčina agresivního chování

Otázka č. 6: Jak často jste byla vystavována domácímu násilí?

Na tuto otázku většina respondentek uvedla, že byla vystavována domácímu násilí přibližně jednou týdně, ovšem násilí se postupně stupňovalo. Jak je z grafu zřejmé, 36% žen bylo násilí vystavováno denně, pouze 8 respondentek uvedlo, že se násilí projevovalo jen zřídka.

Tab. 5. Častost domácího násilí

Častost domácího násilí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
denně	17	36
přibližně jednou za týden	22	47
jen zřídka	8	17

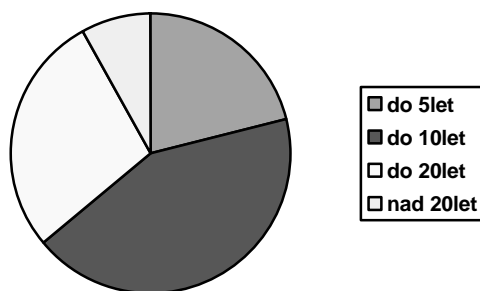
Graf 5. Častost domácího násilí

Otázka č. 7: Jak dlouho jste byla vystavována domácímu násilí, než jste se rozhodla vyhledat pomoc?

Velice zarážející jsou odpovědi na otázku jak dlouho byly ženy vystavovány domácímu násilí, neboť nejkratší uváděná doba byla půl roku, ovšem u většiny žen trvalo násilí kolem deseti let, ve čtyřech případech dokonce více jak 20 let. Nejdéle uváděná doba byla 28let.

Tab. 6. Délka trvání DN před vyhledáním pomoci

Délka trvání DN před vyhledáním pomoci	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
do 5 let trvání	10	21
do 10 let	20	43
do 20 let	13	28
nad 20 let	4	8

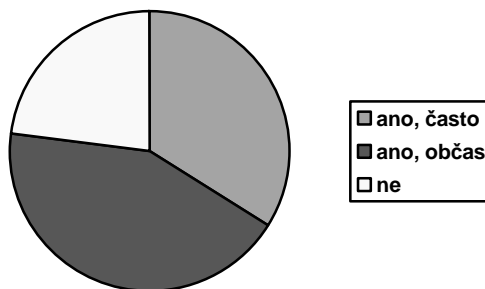
Graf 6. Délka trvání DN před vyhledáním pomoci

Otázka č. 8: Byly Vaše děti svědkem Vašeho napadení?

Z odpovědí na tuto otázku vyplynulo, že pouze v 11 v případech nebyly děti svědky napadení, naopak ve většině případů děti byly buď přímo přítomni útokům, případně o nich „pouze“ věděly.

Tab. 7. Děti jako svědci napadení

Děti jako svědci napadení	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano, často	16	34
ano, občas	20	43
ne	11	23

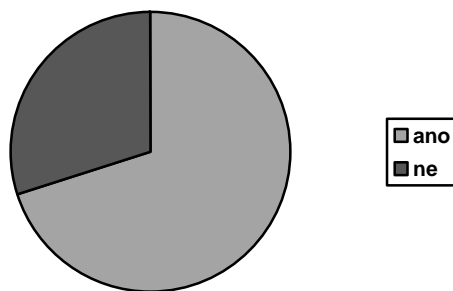
Graf 7. Děti jako svědci napadení

Otázka č. 9: Pokusila jste se někdy bránit?

Z tabulky vyplývá, že většina žen, které byly napadeny svým partnerem, se pokusila bránit – ať už fyzicky, případně dočasným útekem k rodičům apod. Pouze 14 žen uvedlo, že se bránit nikdy nepokusily, neboť měly obavy z toho, že by se tím násilí ještě vystupňovalo, případně neměly k obraně odvahu.

Tab. 8. Snaha bránit se

Snaha bránit se	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano	33	70
ne	14	30

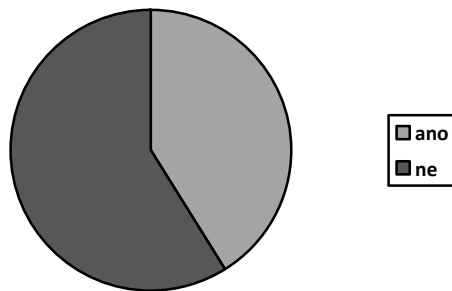
Graf 8. Snaha bránit se

Otázka č. 10: Svěřila jste se někomu?

Z odpovědí vyplývá, že většina žen se nikomu nesvěřila, neboť jak sami uváděly – měly strach, že by jim to nikdo nevěřil, styděly se. Některé dokonce uváděly, že o násilí věděli např. sousedé, kteří ovšem před touto skutečností zavírali dveře, nechtěli o této situaci nic vědět. Ostatní respondentky se svěřily nejčastěji rodičům, kamarádce.

Tab. 9. Svěření se blízkým

	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
Ano	19	40
Ne	28	60

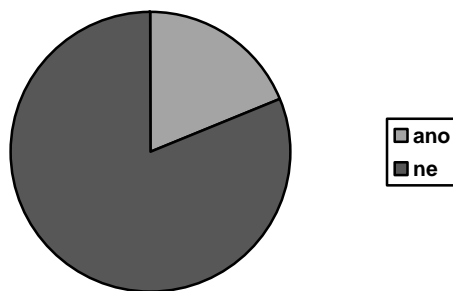
Graf 9. Svěření se blízkým

Otázka č. 11: Obrátila jste se někdy s žádostí o pomoc na policii?

Jak je z grafu zřejmé, naprostá většina dotázaných obětí domácího násilí se nikdy neobrátila s žádostí o pomoc na policii, pouze 9 respondentek z celkového počtu 47 této možnosti využilo.

Tab. 10. Žádost o pomoc na policii

Žádost o pomoc na policii	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano	9	19
ne	38	81

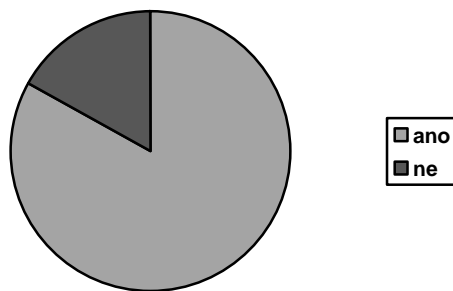
Graf 10. Žádost o pomoc na policii

Otázka č. 12: Víte o možnosti vykázání agresivního partnera/manžela z bytu?

U této otázky se ukázalo, že většina žen je informována o možnosti vykázání agresivního partnera/manžela z bytu, pouze 17 % žen o této možnosti nevědělo.

Tab. 11. Vědomí o možnosti vykázání agresora z bytu

Vědomí o možnosti vykázání agresora z bytu	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano	39	83
ne	8	17

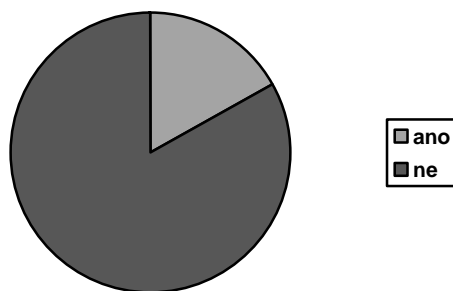
Graf 11. Vědomí o možnosti vykázání agresora z bytu

Otázka č. 13: Využila jste někdy této možnosti?

Přestože většina respondentek u předchozí otázky odpověděla, že o možnosti vykázaní agresivního partnera ví, naprostá většina z nich této možnosti bohužel nikdy nevyužila.

Tab. 12. Vykázání agresora z bytu

	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano	8	17
ne	39	83

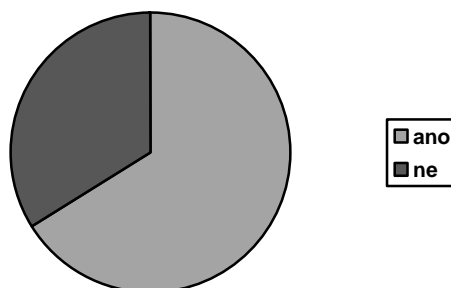
Graf 12. Vykázání agresora z bytu

Otázka č. 14: Byla jste někdy natolik zraněna, že jste musela vyhledat lékařskou pomoc? Pokud ano, o jaké zranění šlo?

Více než polovina žen byla nucena vyhledat lékařskou pomoc. Mezi nejčastěji uváděné zranění patřily zlomené končetiny, popáleniny, zlomený nos, proražené ušní bubínky, podlitiny, zlomená žebra, pohmožděniny...

Tab. 13. Vážná zranění

Vážná zranění	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano	31	66
ne	16	34

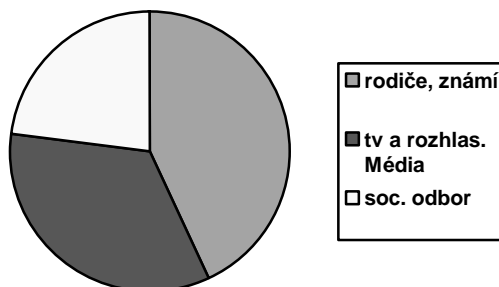
Graf. 13. Vážná zranění

Otázka č. 15: Jak jste se dozvěděla o intervenčním centru/azylovém domě?

Téměř polovina dotázaných žen se o azylovém domě/intervenčním centru dozvěděla od blízkých osob – rodina, přátelé, známí, dále pak díky televizním a rozhlasovým médiím, v poslední řadě od sociálních pracovníků na sociálním odboru.

Tab. 14. Zdroj informací o intervenčním centru/azylovém domě

Zdroj informací o intervenčním centru/azylovém domě	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
rodiče, známí	20	43
televizní a rozhlasová média	16	34
sociální odbor	11	23

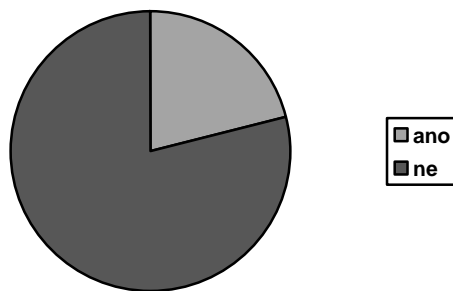
Graf. 14. Zdroj informací o intervenčním centru/azylovém domě

Otázka č. 16: Znáte nějaké jiné zařízení, které pomáhá obětem domácího násilí?

Jak je z grafu zřejmé, pouze 21% žen zná i jiné zařízení, které pomáhá obětem domácího násilí, a to Acorus, Rosa, Bílý kruh bezpečí.

Tab. 15. Vědomí o jiném zařízení, které pomáhá obětem DN

Vědomí o jiném zařízení, které pomáhá obětem DN	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano	10	21
ne	37	79

Graf. 15. Vědomí o jiném zařízení, které pomáhá obětem DN

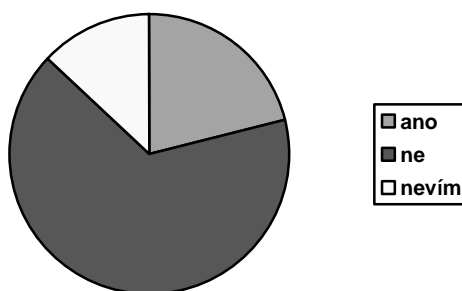
Otázka č. 17: Dokázala byste partnerovi agresivní chování odpustit a i nadále s ním žít ve společné domácnosti?

Jak je z grafu zřejmé, více než polovina obětí domácího násilí nechce nadále žít s agresorem ve společné domácnosti, neboť mu jeho násilné chování nemohou odpustit. Tyto respondentky uváděly, že s agresorem již neudrží žádné kontakty, nenávidí ho, případně je jim lhostejný.

Na druhé straně se také objevily odpovědi kladné, některé ženy veškeré násilné chování partnerovi odpouští, i nadále s ním chtějí žít ve společné domácnosti, vychovávat s ním děti apod., neboť stále věří, že se partner napraví. Některé dokonce považují svůj vztah s násilným partnerem za „skvělý“ a mají agresora rády, přestože se ho bojí...

Tab. 16. Odpuštění

Odpuštění	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano	10	21
ne	31	66
nevím	6	13

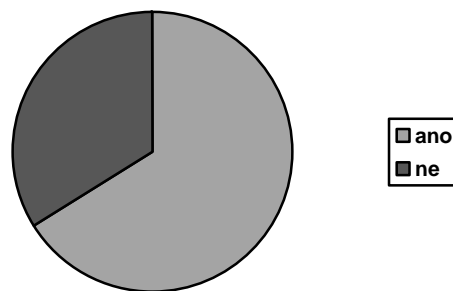
Graf 16. Odpuštění

Otázka č. 18: Máte strach z navázání nového vztahu s jiným mužem?

Většina respondentek se pro předešlou zkušenost nového vztahu s mužem bojí, ovšem některé respondentky i přes tuto nepříjemnou zkušenost uváděly, že by stále chtěly žít s agresivním manželem/partnerem a dětmi ve společné domácnosti, o nikoho jiného nemají zájem.

Tab. 17. Strach z nového vztahu

Strach z nového vztahu	<i>Absolutní četnost</i>	<i>Relativní četnost (%)</i>
ano	31	66
ne	16	34

Graf 17. Strach z nového vztahu

8.1 Shrnutí výsledků výzkumu

Z provedeného výzkumu u hypotézy č. 1 vyplynula odpověď na uvedenou otázku s jakým druhem domácího násilí se ženy oběti nejčastěji setkaly. Nejčastěji uváděnou odpovědí bylo, že se oběti setkaly se všemi druhy domácího násilí zároveň a to ve více jak 50% případech. Druhým nejčastěji zmiňovaným druhem násilí bylo násilí fyzické, dále psychické a v poslední řadě násilí sexuální a ekonomické.

U hypotézy č. 2 vyplynula odpověď na otázku zda se oběti domácího násilí někdy obrátily s žádostí o pomoc na policii. Z celkového počtu 47 pouze 9 žen uvedlo, že se na policii s žádostí o pomoc obrátily, naprostá většina ovšem této možnosti nikdy nevyužila, přestože o možnosti vykázaní agresora ze společné domácnosti vědí.

U hypotézy č. 3 vyplynula odpověď na otázku zda ženy-oběti domácího násilí mají strach z navázání nového vztahu s novým partnerem. Dotazníkové šetření ukázalo, že více jak polovina z celkového počtu respondentek se pro předešlou zkušenost nového vztahu s mužem bojí.

Dále z dotazníkového šetření vyplynulo, že většina obětí domácího násilí skutečnost, že je jim určitým způsobem ubližováno ze strany partnera/manžela tajily, neboť měly obavy z toho, že by jim nikdo nevěřil, případně se za celou situaci styděly.

Co se týče pomoci, většina těchto žen vyhledala pomoc až v průběhu několika let, nejdéle uváděnou dobou bylo 28 let. Některé z respondentek hledaly pomoc nejdříve u rodičů, přátel apod., jiné se obrátily na azylový dům a některé byly kontaktovány intervenčním centrem. Agresorem byl nejčastěji manžel, pravděpodobnou příčinou žárlivost a agresorova povaha. Z dotazníků dále vyplynulo, že násilným útokům byly ve většině případech děti svědky, ať už přímo nebo nepřímo.

Ženy – oběti domácího násilí se ve většině případech domácího násilí pokusily bránit a během soužití s agresorem utrpěly několik vážných zranění, jako např. zlomeniny, proražené ušní bubínky, podlitiny apod.

ZÁVĚR

Domácí násilí v rodině je mnohdy traumatickým zážitkem pro téměř všechny členy rodiny, především pro oběti násilí a dále pro děti, které jsou často svědky těmto útokům.

Cílem této práce bylo popsat domácí násilí na ženách jak po stránce teoretické, tak i po stránce druhé, tedy praktické. V teoretické části jsem se pokusila shrnout všeobecné informace o domácím násilí, popsat druhy domácího násilí a jeho fáze, možné příčiny agresivního chování. V dalších kapitolách jsem se zaměřila na možné následky, které mohou utrpět jak oběti domácího násilí, tak i již zmiňované děti. Nedílnou součástí je také část zaměřená na možnosti pomoci těmto ženám a na postoj společnosti, který se postupem času mění. V dřívějších dobách bylo domácí násilí tabuizováno, považovalo se za soukromou věc a příliš se o něm nemluvalo. V současné době je znám velký pokrok, neboť domácí násilí se stává často diskutovaným tématem, ovšem ještě stále jsou zde zakořeněny určité mylné představy.

Čím více se o tomto tématu bude mluvit a psát, tím lépe bude společnost informovaná o problému domácího násilí. Bude také lépe schopna tomuto problému čelit, bránit se a obětem domácího násilí pomoci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BUSKOTTE, A. Z pekla ven. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6
- [2] CONWAY, H. Domácí násilí. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7
- [3] ČÍRTKOVÁ, L. Forenzní psychologie. Plzeň: nakl. Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. ISBN 80-86473-86-4
- [4] ČÍRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Plzeň: nakl. Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. ISBN 80-86898-73-3
- [5] GJURIČOVÁ, Š. Podoby násilí v rodině. Praha: Vyšehrad spol.s.r.o., 2005. ISBN 80-7021-416-3
- [6] MARREWA, A. Nenechte si ubližovat. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-510-5
- [7] MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B. a spol. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4
- [8] MATOUŠEK, O. a kol. Sociální práce v praxi. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X
- [9] VERENA, K. Nebuďte obětí. Brno: Era group, 2003. ISBN 80-86517-61-6
- [10] <http://www.bkb.cz>
- [11] <http://www.domacinasili.cz>
- [12] <http://www.donalinka.cz>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atd. A tak dále

Např. Například

DN Domácí násilí

Příp. Případně

Tab. Tabulka

Apod. A podobně

Sb. Sbírký

Tj. To je

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf 1. Věk respondentek	39
Graf 2. Druh násilí, se kterým se respondentky setkaly	40
Graf 3. Vztah s agresorem	42
Graf 4. Příčina agresivního chování	43
Graf 5. Častost domácího násilí	44
Graf 6. Délka trvání domácího násilí před vyhledáním pomoci	45
Graf 7. Děti jako svědci napadení	46
Graf 8. Snaha bránit se	47
Graf 9. Svěření se blízkým	48
Graf 10. Žádost o pomoc na policii	49
Graf 11. Vědomí o možnosti vykázaní agresora z bytu	50
Graf 12. Vykázání agresora z bytu	51
Graf 13. Vážná zranění	52
Graf 14. Zdroj informací o intervenčním centru/azylovém domě	53
Graf 15. Vědomí o jiném pomáhajícím zařízení tohoto druhu	54
Graf 16. Odpuštění	55

Graf 17. Strach z nového vztahu56

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Věk respondentek	39
Tab. 2. Druh násilí, se kterým se respondentky setkaly	40
Tab. 3. Vztah s agresorem	42
Tab. 4. Příčina agresivního chování	43
Tab. 5. Častost domácího násilí	44
Tab. 6. Délka trvání domácího násilí před vyhledáním pomoci	45
Tab. 7. Děti jako svědci napadení	46
Tab. 8. Snaha bránit se	47
Tab. 9. Svěření se blízkým	48
Tab. 10. Žádost o pomoc na policii	49
Tab. 11. Vědomí o možnosti vykázaní agresora z bytu	50
Tab. 12. Vykázání agresora z bytu	51
Tab. 13. Vážná zranění	52
Tab. 14. Zdroj informací o intervenčním centru/azylovém domě	53
Tab. 15. Vědomí o jiném pomáhajícím zařízení tohoto druhu	54
Tab. 16. Odpuštění	55
Tab. 17. Strach z nového vztahu	56

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha P I Dotazník pro oběti domácího násilí
- Příloha P II Adresář intervenčních center ČR

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Dobrý den,

jmenuji se Michaela Skalická, je mi 25 a posledním rokem studuji Fakultu humanitních studií ve Zlíně, obor Sociální pedagogika. Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma Domácí násilí na ženách. Tento dotazník by mi měl pomoci zjistit, jaký druh domácího násilí se ve společnosti nejčastěji objevuje, po jaké době a kde se většina žen rozhodne vyhledat pomoc, zda se nebojí svěřit s touto skutečností atd.

Dotazník je zcela anonymní, proto Vás prosím o pravdivé vyplnění, odpovědi poslouží pouze k praktické části mé bakalářské práce.

Předem Vám moc děkuji za ochotu a Vámi věnovaný čas,

Michaela Skalická, DiS.

1. Věk:

2. S jakým druhem domácího násilí jste se setkala?

- a. psychické
- b. fyzické
- c. ekonomické
- d. sexuální

3. Pokuste se prosím stručně popsat, jak násilí probíhalo

4. V jakém vztahu jste byla s agresorem?

- a. přítel
- b. manžel
- c. jiný

5. Jaká byla podle Vás příčina agresivního chování ze strany partnera/manžela?

- a. alkohol, drogy
- b. žárlivost
- c. jeho povaha
- d. moje chyba
- e. jiná

6. Jak často jste byla vystavována domácímu násilí?
- a. denně
 - b. přibližně jednou za týden
 - c. jen zřídka
7. Jak dlouho jste byla vystavována domácímu násilí, než jste se rozhodla vyhledat pomoc?
8. Byly Vaše děti svědkem Vašeho napadení?
- a. ano, často
 - b. ano, občas
 - c. ne
9. Pokusila jste se někdy bránit?
- a. ano
 - b. ne
10. Svěřila jste se někomu? Pokud ano, komu?
- a. ne, protože
 - b. ano
11. Obrátila jste se někdy na policii?
- a. ano
 - b. ne
12. Víte o možnosti vykázaní agresivního partnera/manžela z bytu?
- a. ano
 - b. ne
13. Využila jste někdy této možnosti?
- a. ano
 - b. ne
14. Byla jste někdy natolik zraněna, že jste musela vyhledat lékařskou pomoc? Pokud ano, o jaké zranění šlo?
- a. ne
 - b. ano
15. Jak jste se dozvěděla o intervenčním centru/azylovém domě?
16. Znáte nějaké jiné zařízení, které pomáhá obětem domácího násilí?

17. Dokázala byste partnerovi agresivní chování odpustit a i nadále s ním žít ve společné domácnosti?

a. ano

b. ne, v žádném případě

18. Máte strach z navázání nového vztahu s jiným mužem?

**PŘÍLOHA P II: ADRESÁŘ INTERVENČNÍCH CENTER ČR –
KONTAKTY PRO VEŘEJNOST**

INTERVENČNÍ CENTRUM

pro osoby ohrožené domácím násilím

ADRESÁŘ Intervenčních center v ČR, zastoupených v APIC ČR - k 16.3.2009

NÁZEV IC	ADRESA	PROVOZNÍ DOBA PRO VEŘEJNOST	TELEFON	E-MAIL	WWW STRÁNKY
IC BRNO	Sýpka 25 613 00 Brno - Černá pole	Po-Čt 8 -20 Pá 6 - 16	541213732 739078078 nonstop	donacentrum@centrum.cz	www.donacentrum.cz
IC ČESKÉ BUDĚJOVICE	Kanovnická 11/390 370 01 České Budě- jovice	Po 13 - 18 Út - Čt 8 - 12 13 - 16 Pá pro objednané	386323016 603281300	intervencnicentrum@charitacb.cz	www.charitacb.cz
IC HRADEC KRÁLOVÉ	Velké náměs- tí 34 500 03 Hra- dec Králové	Po 13 - 18 St 8 - 12 13 - 18 Čt 8 - 12 13 - 16 Pá pro objednané	495530033 774591383	intervenc- ni.centrum@hk.caritas.cz	www.hk.caritas.cz/ochhk
IC JIHLAVA	Pod Příko- pem 4, 586 01 Jihla- va	Po - Pá 8 - 14 ostatní dle tel. dohody	567215532 606520546	ic.vysocina@volny.cz	www.psychocentrum.cz
IC LIBEREC	Tanvaldská 269 463 11 Libe- rec 30	Po 7 - 16 Út 7 - 15 St 7 - 16 Pá 7 - 12	482311632	info.ic@csslk.cz	www.csslk.cz

IC MSK I. - OSTRAVA Ostrava Opava Nový Jičín	28. října 124 702 00 Ostrava	Po 8 – 16 Út 8 – 16 St pro objednané Čt 8 – 18 Pá 8 – 14	597489207 597489204 (fax)	ic.ostrava@bkb.cz	www.bkb.cz
IC MSK II. - OSTRAVA Karviná Bruntál Frýdek - Místek	Opletalova 4/607 Havířov – Šumbark 736 01	Po–Pá 8 – 16	596611239, 238 (fax) 739500634 - pohotovostní mobil po-pá 8 - 22 hod, so-ne- svátky 8 - 16 hod	ic.havirov@slezskadiakonie.cz	www.slezskadiakonie.cz
IC OLOMOUC	Na Vozovce 26 779 00 Olomouc	Po–Pá 7 – 15:30	585754736 774406453	intervencnicentrum@ssp-ol.cz drahomir.sevcik@ssp-ol.cz	www.ssp-ol.cz
IC PARDUBICE	Erno Košťála 980 530 12 Pardubice	Po–Pá 8 - 16	466260528 774755744	ic.pardubice@skp-centrum.cz	www.skp-centrum.cz
IC PLZEŇ	Cukrovarská 16 326 00 Plzeň	Po–St 8 – 12 13:30 – 17:30 Čt–Pá 8 – 16 službu IC možno sjednat i mimo provozní dobu na nonstop lince Terénní krizové služby a IC	777167004	krize@dchp.cz	www.charita.cz/plzen
IC PRAHA	Šromova 861 198 00 Praha 9	Po, Út 8– 16 St, Čt 8– 17 Pá 8– 13	281911883 281861580 (fax)	icpraha@csspraha.cz	www.csspraha.cz

	– Černý Most		604231085 739440771		
IC RAKOVNÍK	Žižkovo nám.169/I 269 01 Ra- kovník	Po 8 – 14 Út a Čt 8 – 16 St 8 – 15 Pá pro objednané	313502588 605765883	ic.stredocesky@seznam.cz	www.ic-rakovnik.cz
IC SOKOLOV	J.K.Tyla 461 356 01 Soko- lov (zelená vila naproti býva- lému hotelu Ohře)	Út 8 – 11 St 13 – 15 Čt 8 – 15	352661418 736514095	intervencni@centrum.cz	www.ouss.cz
IC ÚSTÍ NAD LABEM	K Chatám 22 403 40 Ústí nad Labem - Sko- rotice	Po 8 – 18 Út 8 – 12 St 8 – 18 Čt 8- 12 Pá 8 – 16	475511811 475201495 fax	intervencnicentrum.ul@seznam.cz	www.volny.cz/spirala.cki
IC ZLÍN	U Náhonu 5208 760 01 Zlín	Po - Pá 7 - 15	577018265 774405682	ic.zlin@seznam.cz	www.poradnazlin.cz

Aktualizováno 16.3.2009

<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/intervencni-centra/adresar-intervencnich-center-cr-kontakty-pro-verejnost/r91>, 4.5.2009, 15:20